

Research Paper

The Effectiveness of Spiritual Intelligence Educational Package with Quranic Approach on the Mental Health of Female Cancer

Yalda Shahravan ^{*1}, Sousan Sahami ²

1- Department of Islamic Education, Marvdasht Branch, Islamic Azad University, Marvdasht, Iran.

2- Department of Sociology, Marvdasht Branch, Islamic Azad University, Marvdasht, Iran.

Received: 2023/06/15

Revised: 2023/07/10

Accepted: 2023/07/03

Use your device to scan and read the article online



DOI:

10.30495/jpmm.2023.31979.3803

Keywords:

Spiritual Intelligence, Mental Health, Cancer

Abstract

Introduction: Today, many types of cancer and the severe complications of their treatment, as well as the mortality caused by this disease, have attracted the attention of many researchers. Meanwhile, the role of the mental state of cancer patients, especially their mental health, is a factor that can play a very important role in their recovery process. Therefore, the purpose of the current research was to create a spiritual intelligence educational package with a Quranic approach and to investigate the effect of its training on mental health in a group of female cancer patients.

Materials and Methods: The present study was an experimental design and the subjects were randomly divided into two experimental and control groups. In order, 40 female cancer patients were selected and randomly divided into two control and experimental groups. In this research, the General Health Questionnaire (GHQ-28) was used to measure mental health, and the data was analyzed using covariance analysis.

Findings: the results indicate that spiritual intelligence training had a significant impact on mental health and the mental health dimensions of depression, social dysfunction, and anxiety/sleep disorder, explaining around 48% to 55% of the post-test differences in those mental health dimensions.

Conclusion: The findings of this study showed that combined and culture-based educational interventions can significantly increase mental health in cancer patients.

Citation: Shahravan Y, Sahami S. The Effectiveness of a Spiritual Intelligence Educational Package with Quranic Approach on the Mental Health of Female Cancer: Journal of Psychological methods and models. 2023; 14 (52): 107- 116.

***Corresponding author:** Shahravan Yalda

Address: Department of, Islamic Education, Marvdasht Branch, Islamic Azad University, Marvdasht, Iran.

Tell: 09171196358

Email: Yalda.shahravan@iau.ac.ir

Extended Abstract

Introduction

Spiritual intelligence refers to the ability to access and use spiritual and transcendent resources to solve problems and achieve goals. This can include feeling connected to a higher power or purpose, finding meaning and purpose in life, and feeling peace and inner peace. In cancer patients, spiritual intelligence can help them (1). until the patient should face the emotional and psychological challenges of cancer and create a sense of meaning and purpose in life, which can help patients cope with difficult treatments and procedures (2). This has been shown in some studies that spiritual intelligence training programs, particularly those based on religious or spiritual frameworks, can be effective in improving mental health

The current study aims to investigate the effectiveness of a spiritual intelligence training program based on the Quran in improving the mental health of cancer patients. The researchers hypothesize that such training can positively impact dimensions of mental health like depression, anxiety, and social dysfunction. For cancer patients, spiritual intelligence training may provide valuable resources for coping with their illness. While some studies have found such programs can improve mental health, more research is needed, particularly regarding Quran-based spiritual intelligence training for cancer patients. The current study seeks to contribute to this area of research

Materials and Methods

The present study was an experimental design and the subjects were randomly divided into two experimental and control groups. population includes all female cancer patients who referred to Omid Shiraz

Cancer Foundation from Amir Oncology Hospital for two months. 40 female cancer patients were selected in an accessible manner and were randomly divided into two experimental and control groups. The experimental group participated in spiritual intelligence training sessions based on the Quran for an hour and a half every week for sixteen weeks. In order to measure mental health, the General Health Questionnaire (GHQ-28) was used, which has 3 subscale test of physical symptoms, anxiety, social dysfunction and depression. the data was analyzed using covariance analysis($P \geq 0.05$).

Findings

The results show that spiritual intelligence training has a significant effect on mental health. Before conducting the ANCOVA test, you have checked the assumption of homogeneity of variances using Levin's test and found that the assumption is met. The results of the ANCOVA test show that there is a significant difference between the mental health in the two control and experimental groups in the post-test stage after removing the effect of the pre-test. In other words, spiritual intelligence training has a significant effect on mental health at the level of ($P \geq 0.05$). Moreover, the eta coefficient is reported to be 0.748, which indicates that about seventy-five percent of the observed differences in mental health in the post-test stage can be attributed to the effect of spiritual intelligence training. The ANCOVA test results show that spiritual intelligence training had a significant effect on the mental health dimensions of: Depression: The F value of 25.429 was significant at the 1% level ($p=0.000$), and the eta coefficient of 0.494 means around 50% of the post-test differences in depression were related to the spiritual intelligence

training. Social dysfunction: There was a significant difference at the 1% level (p-value not reported), and the eta coefficient of 0.547 means around 55% of the post-test differences in social dysfunction were due to the training. Anxiety and sleep disorder: There was a significant difference at the 1% level (p-value not reported), and the eta coefficient of 0.479 means around 48% of the post-test differences were due to the training.

Discussion

This study found that spiritual intelligence training based on the Quran and Hadith significantly improved the mental health of cancer patients. The key results and findings were that the experimental group who received spiritual intelligence training showed a significant increase in mental health dimensions like reducing depression, anxiety, and social dysfunction compared to the control group. In addition, the results are consistent with other studies that found spiritual intelligence and self-esteem can positively impact the life expectancy of cancer patients by improving their physical and mental health (14 & 15). Studies have also found that spiritual intelligence is directly linked to greater psychological well-being and happiness (16 & 17). The skills acquired through Quranic and Hadith teachings, like focusing on relevant verses for mental balance, trusting God to take charge of one's problems, and strengthening faith through religious practice, led to increased meaning in life and mental refinement in the experimental group. The results align with other studies that found Quran-based spiritual interventions improved the mental health of patients. In summary, this research demonstrates that spiritual intelligence training based on Islamic teachings can significantly improve

mental health dimensions in cancer patients. The training seems to cultivate virtues, skills and a sense of meaning that help patients cope better with the anxiety, depression and social challenges of their illness. However, more research is needed to confirm these findings

(21 & 22 & 6) Overall, the study provides promising evidence that spiritual intelligence interventions could serve as an effective

Conclusion

Finally, according to the findings of the present research, it can be concluded that this educational package is effective in reducing the symptoms of anxiety, disorder in group social action, and depression. In total, these studies show that educational packages of Quranic spiritual intelligence can be effective in improving the mental health of cancer patients.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines

All subjects fully filled the informed consent.

Funding

The expenses of the present study were provided by the Research Vice-Chancellor of the Islamic Azad University, Marvdasht Branch.

Authors' contributions

Design and conceptualization: Yalda Shahravan, Sousan Sahami; Methodology and data analysis: Yalda Shahravan, Sousan Sahami; Supervision and final writing: Sousan Sahami

Conflicts of interest

The authors declared no conflict of interest.

مقاله پژوهشی

اثر بخشی بسته آموزشی هوش معنوی با رویکرد قرآنی بر سلامت روانی بیماران سرطانی زن

یلدا شهروان^{۱*}، سوسن سهامی^۲

۱- گروه معارف اسلامی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران.

۲- گروه جامعه‌شناسی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۳/۲۵

تاریخ داوری: ۱۴۰۲/۰۴/۱۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۴/۱۹

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید



DOI:

10.30495/jpmm.2023.31979.3803

واژه‌های کلیدی:

هوش معنوی، سلامت روان، سرطان

چکیده

مقدمه و هدف: امروزه انواع سرطان و عوارض سنگین درمان آنها و همچنین، مرگ و میر ناشی از این بیماری، توجه بسیاری از پژوهشگران را به خود معطوف کرده است. در این میان نقش وضعیت روانی بیماران مبتلا به سرطان، بویژه سلامت روان آنها عاملی است که می‌تواند نقش بسیار مهمی در روند بهبودی آنها داشته باشد. بنابراین هدف از پژوهش حاضر ساخت بسته ی آموزشی هوش معنوی با رویکرد قرآنی و بررسی تأثیر آموزش آن بر سلامت روان در گروهی از بیماران سرطانی زن بود.

مواد و روش‌ها: پژوهش حاضر طرحی آزمایشی با پیش‌آزمون و پس‌آزمون و گروه کنترل بود و آزمودنی‌ها به صورت تصادفی به دو گروه آزمایشی و کنترل تقسیم شدند. در راستای دستیابی به هدف پژوهش، پس از تدوین بسته آموزشی تعداد ۴۰ بیمار سرطانی زن انتخاب، و به صورت تصادفی به دو گروه کنترل و آزمایش تقسیم شدند. گروه آزمایش، طی هشت جلسه و به مدت ۲ ماه آموزش دیدند و در طول این مدت با استفاده از پیام‌های امید بخش و یادآوری تکالیف از آیات قرآنی (به عنوان بخشی از بسته آموزشی) همراهی شدند. در این پژوهش جهت اندازه‌گیری سلامت روان از پرسش‌نامه سلامت عمومی (GHQ) (28) استفاده شد و داده با استفاده از تحلیل کو واریانس مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: یافته‌های این پژوهش حاکی از افزایش معنادار سلامت روان و ابعاد آن در گروه آزمایش نسبت به گروه کنترل پس از مداخله آموزشی است.

بحث و نتیجه‌گیری: یافته‌های این مطالعه نشان داد که مداخله‌های آموزشی ترکیبی و مبتنی بر فرهنگ می‌تواند بر افزایش قابل ملاحظه سلامت روان در بیماران مبتلا به سرطان مؤثر باشد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

* نویسنده مسئول: یلدا شهروان

نشانی: گروه معارف اسلامی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران.

تلفن: ۰۹۱۷۱۱۹۶۳۵۸

پست الکترونیکی: Yalda.shahrvan@iau.ac.ir

مقدمه

هوش معنوی به توانایی دسترسی و به کارگیری منابع معنوی و متعالی برای حل مشکلات و دستیابی به اهداف اشاره دارد. این می‌تواند شامل احساس ارتباط با یک قدرت یا هدف بالاتر، جستجوی معنا و هدف در زندگی و احساس آرامش و آرامش درونی باشد. در بیماران سرطانی، هوش معنوی می‌تواند به آنها کمک کند (۱). تا بیمار با چالش‌های عاطفی و روانی بیماری سرطان مقابله کند و حسی از معنا و هدف در زندگی ایجاد کند که می‌تواند به بیماران کمک کند تا با درمان‌ها و روش‌های دشوار کنار بیایند (۲).

راه‌های گوناگونی برای توسعه هوش معنوی وجود دارد، از جمله تمرین مراقبه، دعا، تمرکز حواس و درگیر شدن در فعالیتهای که باعث رشد شخصی و خودآگاهی می‌شوند (۳). افزون بر این، هوش معنوی می‌تواند به بیماران سرطانی کمک کند تا در میان عدم اطمینان و ترسی که اغلب با تشخیص سرطان همراه است، احساس آرامش درونی پیدا کنند (۴) در برخی موارد، بسته‌های آموزشی هوش معنوی ممکن است دارای چارچوب مذهبی یا معنوی خاصی مانند رویکرد قرآنی باشد این چارچوب‌ها می‌توانند برای افرادی که با یک سنت مذهبی یا معنوی خاص هم ذات‌پنداری می‌کنند، حس معنا و هدف ایجاد کنند (۳). اثربخشی بسته‌های آموزشی هوش معنوی در بهبود سلامت روان در برخی مطالعات نشان داده شده است (۵). برخی مطالعات مقیاس‌های هوش معنوی بر اساس آموزه‌های اسلامی تدوین کرده‌اند اثربخشی آموزش هوش معنوی مبتنی بر آموزه‌های قرآنی بر بهزیستی روان‌شناختی دانشجویان (۶) پژوهش‌های متعددی نیز وجود دارد که تأیید کننده نقش مذهب و عمل به دستورات دینی و سیره معصومین علیه السلام و هم‌چنین، توجه به آیات نورانی قرآن و آثار پر برکت آن دارند که می‌توان به تعدادی از آنها اشاره نمود. در پژوهشی به این نتیجه دست یافتند که عمل به اعتقادات مذهبی تأثیر معناداری بر سلامت روان دانش‌جویان معلم دارد. (۷). هم‌چنین، در بیماران مبتلا به سرطان سرپایی بخش‌های شیمی‌درمانی و پرتو درمانی بین منابع امید بخش و سطح امید نشان داد باورهای دینی، حمایت اجتماعی، رفاه مالی و توضیح اهمیت امید برای بیماران و هم‌چنین سخنان و رفتارهای مناسب می‌توان باعث ارتقای سطح امید در بیماران مبتلا به سرطان شود (۸) هر چند برخی مطالعات نیز رابطه‌ی معنادار بین نگرش مذهبی و زندگی معنوی و سلامت روانی و بهداشت روان تأیید شده است. نتایج پژوهش نیز نشان داد آموزش‌های روان‌شناختی مبتنی بر قرآن و حدیث تأثیر معناداری بر سلامت روان و پیشگیری از افسردگی دارد (۹). نتایج یک مطالعه نشان

داد بین هوش معنوی و سلامت روان پرستاران بیمارستان رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد (۱۰). مشخص شده است که جهت‌گیری مذهبی در تبیین امید و بهزیستی روان‌شناختی زنان مبتلا به سرطان سینه اثرات مثبتی دارد (۱۱). در مطالعه دیگری رابطه بین نگرش مذهبی و سلامت روان با عملکرد سیستم ایمنی مورد بررسی قرار گرفت، که نتایج آن نشان داد که رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد (۱۲). در یک آزمایش مشخص شد روان‌درمانی شناختی - رفتاری مذهب محور بر افسردگی و کیفیت زندگی بیماران مبتلا به ایدز اثر مثبت و معنی‌داری دارد (۱۳). در حالی که برخی از مطالعات نشان داده‌اند که چنین برنامه‌هایی می‌تواند سلامت روان را بهبود بخشد، تحقیقات بیشتری به ویژه در مورد آموزش هوش معنوی مبتنی بر قرآن برای بیماران سرطانی مورد نیاز است. این مطالعه به دنبال کمک به این حوزه از پژوهش‌هاست افزون بر این، در این پژوهش قرآن کریم به عنوان منبعی بسیار غنی از معنا، تعالی و راهکارهای معرفتی، در راستای ارتقای سلامت روان بیماران ارائه کرده است. لذا، این مطالعه به دنبال بررسی اثر بخشی هوش معنوی مبتنی بر قرآن کریم بر سلامت روان بیماران سرطانی است.

مواد و روش‌ها

در این مطالعه نیمه تجربی جامعه آماری شامل کلیه‌ی بیماران سرطانی زن است که در طول مدت دو ماه از طرف بیمارستان آنکولوژی خون امیر به بنیاد سرطان امید شیراز مراجعه کرده بودند تعداد ۴۰ نفر از بیماران سرطانی زن به شیوه در دسترس انتخاب شدند و به صورت تصادفی به دو گروه آزمایشی و گواه تقسیم شدند. گروه آزمایشی در طول مدت شانزده هفته و هر هفته به مدت یک ساعت و نیم در جلسات آموزشی شرکت کردند. قبل از شروع جلسات به هر دو گروه آزمون‌های سلامت روان ارائه شد و پس از به پایان رسیدن جلسات نیز به هر دو گروه آزمون‌های ذکر شده ارائه شد. در طول جلسات مراحل هوش معنوی آموزش داده شد و در هر جلسه آیات قرآنی و دستورات دینی متناسب با هر مرحله در اختیار شرکت کنندگان قرار گرفت و از آنها خواسته شد در طول هر هفته با تکرار و تمرین آنچه در جلسه‌ی آموزشی در اختیار آن‌ها قرار داده شده است؛ به تثبیت محتوای جلسات آموزشی کمک کنند. لازم به ذکر است بسته‌ی آموزشی مربوط به این طرح، توسط پژوهشگران همین طرح تدوین شده است. پس از به پایان رسیدن جلسات نمرات افراد در پیش‌آزمون و پس‌آزمون با هم مقایسه شدند. جهت اندازه‌گیری سلامت روان از پرسش‌نامه سلامت عمومی (GHQ-28) استفاده شد که

دارای ۴ خرده آزمون نشانه های جسمانی، اضطراب، اختلال در کارکرد اجتماعی و افسردگی است، استفاده شد. جهت تجزیه و تحلیل یافته‌های پژوهش از آزمون‌های آماری تحلیل کواریانس ($P \leq 0.05$).

جدول ۱- پروتکل جلسات مداخلات انجام شده

جلسه	هدف	محتوا	تکلیف
جلسه اول	پالایش ذهنی	پذیرفتن مشکلات و ضعفهای خود و سعی در به تعادل درآوردن آنها.	اندیشیدن روزانه بر عادات و مشکلات خود با تمرکز بر آیاتی متناسب، در رسیدن به تعادل. یادآوری روزانه عامل رنجش ها و تسکین آنها بوسیله تمرکز بر آیات متناسب.
جلسه دوم	کشف رنجش ها	پیدا کردن رنجش ها و کشف عامل ایجاد آنها.	سعی در بخشیدن خود و دیگران با کمک عشق و رحمت الهی. استفاده از آیات متناسب.
جلسه سوم	عفو و بخشش	بخشیدن خود و دیگران با کمک عشق و رحمت الهی.	تمرین جهت پیدا کردن وابستگی ها، با تمرکز بر آیات، تا سپردن امور زندگی به خدا آموخته شود.
جلسه چهارم	رهایی ذهنی	کشف وابستگی های مشکل زا در زندگی و رها سازی ذهن بوسیله توکل.	تمرکز بر آیات احادیث و جملات بزرگان در زمینه استعدادها. تاثیر گذار جهت درونی سازی.
جلسه پنجم	اندیشه های مثبت	ایجاد اندیشه های مثبت در جهت پرورش استعدادها.	تنظیم برنامه روزانه برپایه عشق الهی، نظم آگاهی، گذاشتن وقتی برای خود...
جلسه ششم	زندگی به طریق مثبت	به کارگیری افکار مثبت به شیوه عملی در زندگی.	تقویت ایمان بوسیله عشق، خلوص، تفکر و توکل در انجام دستورات دینی بوسیله تمرینات معنا بخشی زندگی.
جلسه هفتم	ایمان راه گشای زندگی	بهره گیری از ایمان دینی در رسیدن به سعادت فردی و اجتماعی.	تفکر روزانه بر اهداف متعالی و پیدا کردن راه حل‌های برای رسیدن به آن اهداف.
جلسه هشتم	زندگی هدفمند و خلاق	گسترش عمل صالح با ایمان همراه با تعیین اهداف متعالی	

یافته ها

مرحله پس آزمون مربوط به تاثیر آموزش هوش معنوی بوده است.

فرضیه دو - آموزش هوش معنوی بر ابعاد سلامت روان تاثیر معنی دار دارد. برای آزمون این فرضیه از آزمون تحلیل کواریانس استفاده شد. نتایج بدست آمده در جدول ۲ قابل مشاهده است. در ابتدا پیش فرض همگنی واریانس‌ها ($p=0/427>0/01$) در سطح یک درصد تایید می‌شود. همان‌گونه که در جدول ۲ مشاهده می‌شود مقدار آماره آزمون برابر با ($F=25.429$) شده است که چون $p=0/000<0/01$ این مقدار در سطح یک درصد معنادار شده است. بنابراین، بین نخستین بعد افسردگی سلامت روان در دو گروه کنترل و آزمایش در مرحله پس آزمون پس از حذف تاثیر پیش آزمون تفاوت معنادار وجود دارد و آموزش هوش معنوی بر افسردگی اساسی در سطح یک درصد تاثیر معناداری دارد. همچنین، ضریب اتا برابر با $0/494$ است یعنی حدود پنجاه درصد از تفاوت های مشاهده شده در افسردگی اساسی در مرحله پس آزمون مربوط به تاثیر آموزش هوش معنوی بوده است.

همان‌گونه که در جدول ۲ مشاهده می‌شود دومین بعد اختلال در کنش اجتماعی است بین واریانس اختلال در کنش

فرضیه یک - آموزش هوش معنوی بر سلامت روانی تاثیر معنی دار دارد. برای آزمون این فرضیه از آزمون تحلیل کواریانس استفاده شد. نتایج بدست آمده در جدول ۲ قابل مشاهده است. پیش از آن به بررسی پیش فرض همگنی واریانس‌ها می‌پردازیم. مقدار p در آزمون لوین در مرحله پس آزمون بیش‌تر از یک درصد ($p=0/011>0/01$) است، پس واریانس سلامت روانی در دو گروه کنترل و آزمایش در مرحله پس آزمون در سطح یک درصد تفاوت معنی داری ندارند و فرض همگنی واریانس سلامت روان در سطح یک درصد تایید می‌شود. همان‌گونه که در جدول ۲ مشاهده می‌شود مقدار آماره آزمون برابر با ($F=65.198$) شده است که چون $p=0/000<0/01$ این مقدار در سطح یک درصد معنادار شده است. بنابراین، بین سلامت روان در دو گروه کنترل و آزمایش در مرحله پس آزمون پس از حذف تاثیر پیش آزمون تفاوت معنادار وجود دارد و آموزش هوش معنوی بر سلامت روانی جسمی در سطح یک درصد تاثیر معناداری دارد. همچنین، ضریب اتا برابر با $0/748$ است یعنی حدود هفتاد و پنج درصد از تفاوت های مشاهده شده در سلامت روان در

بر اساس جدول ۲ بین سومین بعد سلامت روان اضطراب و اختلال خواب در دو گروه کنترل و آزمایش در مرحله پس از آموزش هوش معنوی بر واریانس اختلال در کنش اجتماعی در سطح یک درصد تأثیر معناداری دارد. همچنین، ضریب اتا برابر با ۰/۴۷۹ است یعنی حدود ۴۷ درصد از تفاوت‌های مشاهده شده در اضطراب و اختلال خواب در مرحله پس از آموزش مربوط به تأثیر آموزش هوش معنوی بوده است.

اجتماعی در دو گروه کنترل و آزمایش در مرحله پس از آموزش هوش معنوی بر واریانس اختلال در کنش اجتماعی در سطح یک درصد تأثیر معناداری دارد. همچنین، ضریب اتا برابر با ۰/۵۴۷ است یعنی حدود پنجاه و پنج درصد از تفاوت‌های مشاهده شده در واریانس اختلال در کنش اجتماعی در مرحله پس از آموزش مربوط به تأثیر آموزش هوش معنوی بوده است.

جدول ۱- نتایج آزمون تحلیل کو واریانس برای مقایسه نمرات سلامت روان گروههای پژوهش

متغیر	مجموع مجذورات	df	میانگین مجموع مجذورات	F	Sig.	ضریب اتا
اثر پیش آزمون	۳۱۴۷/۷۶۷	۱	۳۱۴۷/۷۶۷	۲۳/۵۸۰	۰/۰۰۱	۰/۵۱۷
اثر متغیر مستقل	۷۸۰۶/۳۶۱	۱	۷۸۰۶/۳۶۱	۶۵/۱۹۸	۰/۰۰۱	۰/۷۴۸
خطا	۲۹۳۷/۸۲۳	۲۲	۱۳۳/۵۳۷	۱/۱۲		
کل تصحیح شده	۱۳۸۳۷/۳۶۰	۲۴	۰/۸۳			

a. R Squared = .788 (Adjusted R Squared = .768)

جدول ۲- نتایج آزمون تحلیل کو واریانس برای مقایسه نمرات ابعاد سلامت روان گروههای پژوهش

متغیر	گروه	مجموع مجذورات	df	میانگین مجموع مجذورات	F
افسردگی	اثر پیش آزمون	۴۰۴/۵۸۱	۱	۴۰۴/۵۸۱	F=۲۰/۲۶۷ و P=۰/۰۰۱
	پس از آزمون	۵۰۷/۶۲۶	۱	۵۰۷/۶۲۶	F=۲۵/۴۲۹ و P=۰/۰۰۱
	خطا	۵۱۹/۰۳۳	۲۶	۱۹/۹۶۳	ضریب اتا ۰/۴۹۴
اختلال در کنش اجتماعی گروه	اثر پیش آزمون	۱۱۸/۳۳۲	۱	۱۱۸/۳۳۲	F=۶/۱۳۳ و P=۰/۰۲۰
	پس از آزمون	۵۸۳/۱۰۱	۱	۵۸۳/۱۰۱	F=۳۰/۲۴۸ و P=۰/۰۰۱
	خطا	۹۳۲/۴۸۱	۲۵	۱۹/۲۷۷	ضریب اتا ۰/۵۴۷
اضطراب و اختلال خواب	اثر پیش آزمون	۳۶۱/۱۷۴	۱	۳۶۱/۱۷۴	F=۲۰/۰۷۱ و P=۰/۰۰۱
	پس از آزمون	۴۳۰/۴۶۴	۱	۴۳۰/۴۶۴	F=۲۳/۹۲۲ و P=۰/۰۰۱
	خطا	۴۶۷/۸۵۵	۲۶	۱۷/۹۹۴	ضریب اتا ۰/۴۷۹

بحث و بررسی

در بیماران سخت از جمله سرطان بیماری می‌تواند ابعاد گوناگون زندگی فرد را تحت تأثیر قرار دهد. تغییرات شدید و ناتوانی در سازگار شدن با آن‌ها یکی از عوامل مهم است که می‌تواند برای سلامت روان فرد مخاطره آمیز باشد. به نظر می‌رسد بزرگ‌ترین مسأله در زمان بیماری ناامیدی و یأس است. بسته آموزشی هوش معنوی مداخله‌ای است که به منظور کمک به افراد در توسعه هوش معنوی خود طراحی شده است که به توانایی دسترسی و استفاده از منابع معنوی و متعالی برای حل مشکلات و دستیابی به اهداف اشاره دارد که با ایجاد امید می‌تواند به بهبود سلامت روان بیماران کمک کند. مرور ادبیات

پژوهش نشان داد که هوش معنوی با سلامت روان رابطه معنی داری دارد بر همین سیاق پژوهشگران این مقاله تلاش کردند تا با تدوین یک بسته آموزشی هوش معنوی مبتنی بر قرآن کریم برای نمونه مورد مطالعه آموزشی مناسب با سنت مذهبی تهیه کند به طوری که در این آموزش با هوش معنوی خاص هم‌ذات‌پنداری کنند و مطابق آیین دیرین خود حس معنا و هدف زندگی را ایجاد کنند. بسته آموزشی هوش معنوی قرآنی برای بیماران سرطانی شامل آموزش اعمال معنوی مانند تمرکز بر حضور قلب، دعا و تمرکز حواس و همچنین، اطلاعاتی در مورد راهبردهای مقابله‌ای بر اساس توصیه‌های قرآنی برای مقابله با چالش‌های عاطفی و روانی بیماری سرطان است. نتایج

تمرین ها و عمل به باورهای دینی توانسته است اضطراب و اختلال خواب، افسردگی، اختلال در کنش اجتماعی گروه بیماران کاهش دهد. آزمون‌های فرضیه در سطح قابل قبولی نشان داد که این تغییرات در گروه آزمایش به تمرین های بسته آموزشی هوش معنوی مبتنی بر قرآن و حدیث که در این پژوهش تدوین شد، نسبت داد. در پایان با توجه به یافته‌های پژوهش پیشنهاد می‌شود جهت بهبود سلامت روان در دیگر بیماران از این بسته آموزشی هوش معنوی استفاده شود.

نتیجه گیری

در پایان با توجه به یافته‌های این پژوهش می‌توان نتیجه گیری کرد این بسته آموزشی در کاهش علائم اضطراب، اختلال در کنش اجتماعی گروه و افسردگی موثر است. در مجموع، این مطالعات نشان می‌دهد که بسته‌های آموزشی هوش معنوی قرآنی شامل مؤلفه‌های مرتبط با هوش معنوی می‌تواند در بهبود سلامت روان بیماران مبتلا به سرطان مؤثر باشد.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

در این مطالعه فرم‌های رضایت نامه آگاهانه توسط تمامی آزمودنی‌ها تکمیل شد.

حامی مالی

هزینه‌های این مطالعه توسط معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت تامین شده است.

مشارکت نویسندگان

طراحی و ایده پردازی: یلدا شهروان، سوسن سهامی؛ روش شناسی و تحلیل داده‌ها: یلدا شهروان، سوسن سهامی؛ نظارت و نگارش نهایی: سوسن سهامی.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان مقاله حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.

نشان داد که هوش معنوی سبب افزایش معنی‌دار سلامت روان شده است و این نتایج با یافته‌های برخی مطالعات هم‌راستا است از جمله نتایج یک مطالعه اهمیت هوش معنوی و عزت نفس را به عنوان متغیرهای تأثیرگذار بر امید به زندگی بیماران سرطانی مورد تأیید قرار می‌دهد. بنابراین، نتایج این پژوهش نشان داد با تقویت هوش معنوی عزت نفس و خودکنترلی آنها افزایش یافته و منجر به بهبود سلامت جسمی و روانی آنها نیز می‌گردد (۱۴ و ۱۵) و با ابعاد سلامت روان نظیر افسردگی، یافته‌های پژوهشی دیگر هم‌راستا (۱۶) می‌باشد. برخی پژوهش‌ها نیز بر اثر مستقیم هوش معنوی بر بهزیستی روان‌شناختی را تأیید می‌کنند اینکه بهزیستی روان‌شناختی در رابطه‌ی بین هوش معنوی و شادکامی نقش میانجی داشته است (۱۷ و ۱۸). فرا تحلیل ارتباط بین جهت‌گیری مذهبی و سلامت روان نشان داد که میزان اندازه اثر رابطه گرایش مذهبی با سلامت روان برابر با ۰/۴۲۸ بدست آمد که با تبدیل متوسط d به مقدار Z در یک منحنی توزیع نرمال مطابق ملاک کوهن مقدار بالایی است (۱۹) که با یافته‌های این پژوهش همسو است. همچنین، یافته های این مطالعه نشان داد ابعاد سلامت روان با آموزش هوش معنوی مبتنی بر قرآن و حدیث ارتقاء می یابد این یافته‌ها با نتایج برخی مطالعات همسو (۱۱، ۱۳ و ۱۷-۲۰) و با (۱۰، ۱۵، ۱۶ و ۲۱) می‌باشد. شاید یکی از دلایل همسویی با این مطالعه تشابه مهارت‌های کسب شده در آموزه‌های قرآن و حدیث با ماهیت مهارت‌های مورد نظر در هوش معنوی است. در این مطالعه با آموزش اندیشیدن روزانه بر عادات و مشکلات خود با تمرکز بر آیاتی متناسب، برای رسیدن به تعادل ذهن، منجر به افزایش پالایش ذهنی در گروه آزمایش شد. افزون بر این، مهارت‌های مانند رهایی ذهنی با کشف وابستگی‌های مشکل‌زا در زندگی و رها سازی ذهن بوسیله توکل و سپردن امور زندگی به خدا هم‌چنین، بهره گیری از ایمان دینی برای رسیدن سلامت روان با تقویت ایمان بوسیله عشق، خلوص و تفکر در انجام دستورات دینی منجر به معنا بخشی زندگی شده است از مطالعات همسو با این پژوهش می‌توان به مطالعه کیمیایی و همکاران (۲۱)، مولایی و همکاران (۲۲) و شرکت و همکاران (۶) اشاره کرد و هم‌چنین، آموزش بسته هوش معنوی مبتنی بر قرآن و حدیث با ایجاد مهارت بخشش خود و دیگران با کمک عشق و رحمت الهی و ایجاد اندیشه‌های مثبت توانسته افسردگی، اختلال در کنش اجتماعی گروه و اضطراب و اختلال خواب بیماران سرطانی را کاهش داده است بنابراین، اجرای این

<https://doi.org/10.1177/0022167802422003>.

- MP Singh JS. Impact of Spiritual Intelligence on Quality of Life.

References

- Frances Vaughan. "What is Spiritual Intelligence?" Journal of Humanistic Psychology 42, no. 2 (2002): 16-33.

- International Journal of Scientific and Research Publications, Volume 3, Issue 5, May 201 <https://citeseerx.ist.psu.edu>.
- 3 Zanariah AR, Ishak MS. Measuring Islamic Spiritual Intelligence, *Procedia Economics and Finance*, Volume 31, 2015, Pages 134-139, [https://doi.org/10.1016/S2212-5671\(15\)01140-5](https://doi.org/10.1016/S2212-5671(15)01140-5).
 - 4 Ahoei K, Faramarzi M, Hassanzadeh R. The Relationship Between Spiritual Intelligence and Psychological Well-Being in Women with Breast Cancer. *Shiraz E-Med J*. 2017;18(10):e15103. <https://doi.org/10.5812/semj.15103>.
 - 5 Shafii A. Spiritual intelligence and its impact on the mental health of the organization's human resources. *Islamic studies and psychology*. 2013;8(14):153-179. <https://sid.ir/paper/509664>
 - 6 Sherkat M, Kalantari M, AZARBAYEJANI M, ABEDI MOHAMMAD R. The effects of education on spiritual intelligence on students' psychological wellbeing, anxiety, depression, and spiritual intelligence. *JOURNAL OF PSYCHOLOGICAL SCIENCE* [Internet]. 2020;19(88):483-493. Available from: <https://sid.ir/paper/93120>.
 - 7 morovati Z, fathi Y, mohamadinodhi S. Psychometric Properties and Confirmatory Structure of Islamic Spiritual Intelligence Scale in Students. *Psychological Methods and Models*, 2018; 8(30): 141-158. [20.1001.1.22285516.1396.8.30.10.1](https://doi.org/10.1001.1.22285516.1396.8.30.10.1)
 - 8 POURGHAZNEYN T, HOUSHMAND POURI, TALASAZ FIROUZI E, ESMAEILI H. THE SOURCES OF INSPIRATION AND THE LEVEL OF HOPE AMONG CANCER PATIENTS. *IRANIAN JOURNAL OF PSYCHIATRY AND CLINICAL PSYCHOLOGY*[Internet]. 2003;8(4 (32)):82-87. Available from: <https://sid.ir/paper/16751/en>
 - 9 Elaha M, Atena T, Hamedi M, Hashemi S. The effect of prayer on mental health and prevention of depression. 1402. Available from: <https://sid.ir/paper/1046499/fa>
 - 10 YEGANEH T. ROLE OF RELIGIOUS ORIENTATIONS IN DETERMINATION OF HOPE AND PSYCHOLOGICAL WELL-BEING IN FEMALE PATIENTS WITH BREAST CANCER. *IRANIAN QUARTERLY JOURNAL OF BREAST DISEASE*[Internet]. 2013;6(3):47-56. Available from: <https://sid.ir/paper/409617/en>
 - 11 HAMID N. STUDY THE RELATONSHIPS BETWEEN RELIGIOUS ATTITUDES, MENTAL HEALTH AND IMMUNE SYSTEM IN MEDICAL STUDENTS. *PSYCHOLOGICAL STUDIES*[Internet]. 2009; 5(2):73-88. Available from: <https://sid.ir/paper/67652/en>
 - 12 HAMID N, KAVIANY BROJENY A. EFFECTIVENESS OF COGNITIVE BEHAVIORAL THERAPY BASED ON RELIGION ON DEPRESSION AND QUALITY OF LIFE IN PATIENTS WITH HIV/AIDS. *JOURNAL OF GORGAN UNIVERSITY OF MEDICAL SCIENCES*[Internet]. 2016;18(2 (58)):69-76. [DOI:10.1056/NEJM200304103481515]
 - 13 Rostami S, mehdipor R, Bagherian B, Sabzevari S. Study the relationship between spiritual intelligence with Self-Esteem and life expectancy in cancer patients referring to the oncology department of Kerman University of Medical Sciences hospitals. *IJNR* 2022; 17 (4) :37-46. <http://ijnr.ir/article-1-2417-fa.html>
 - 14 EsmaeiliShad B, HashemianNejad F, Ghazbanzadeh R, Hatamipour K. Investigate the Effect of Emotion Regulation Training on Spiritual Intelligence, Health Concern and Psychological Distress in Women with Depression. *IJNR* 2020; 15 (2) :84-95 <http://ijnr.ir/article-1-2318-fa.html> [PMCID:PMC3429799]
 - 15 Guderzi K, Sohrabi F, Farkhi N, Jamhari F. The interactive effectiveness of spiritual intelligence and life skills training on students' mental health. *Clinical psychology studies*. 1389; 1(1):15-41. <https://sid.ir/paper/477816/fa>
 - 16 AMINI JL, ZANDIPOUR T, KARAMI J. THE EFFECTIVENESS OF SPIRITUAL INTELLIGENCE TRAINING ON FEMALE STUDENTS' DEPRESSION AND

- HAPPINESS. SOCIOLOGY OF WOMEN (JOURNAL OF WOMAN AND SOCIETY. 2015;6(2 (22)):141-168. <https://sid.ir/paper/169152/en>
- 17 HEYDARI A, Koroshnia M, HOSSEINI M. The mediating role of psychological well-being in the relationship between Spiritual intelligence and happiness. JOURNAL OF PSYCHOLOGICAL MODELS AND METHODS. 2015;6(21):73-85. [20.1001.1.22285516.1394.6.21.5.4](https://doi.org/10.1001.1.22285516.1394.6.21.5.4)
- 18 Amini Javid, L, Zandipour, T, Karmi, J. The Effectiveness of Spiritual Intelligence Training on Female Students' Depression and Happiness. Quarterly Journal of Woman and Society, 2015; 6(22): 141-168. DOI: [20.1001.1.20088566.1394.6.22.8.9](https://doi.org/10.22054/jem.2015.3902)
- 19 Yaqoubi A, Arouti Mawafaq A, Chegini A, Mohammadzadeh S. Meta-analysis of the relationship between religious orientation and mental health Volume 6, Number 21, Mehr 2014, Pages 113-130 <https://doi.org/10.22054/jem.2015.3902>
- 20 Safavi M, Yahyavi ST, Narab HF, Yahyavi SH. Association between spiritual intelligence and stress, anxiety, and depression coping styles in patients with cancer receiving chemotherapy in university hospitals of Tehran University of medical science. Journal of Cancer Research and Therapeutics 15(5):p 1124-1130, Jul-Sep 2019. DOI: [10.4103/jcrt.ICRT.382.17](https://doi.org/10.4103/jcrt.ICRT.382.17)
- 21 FARHADI H. QURAN MEMORIZATION AND ITS EFFECT ON THE ELEMENTS OF MENTAL HEALTH. SOCIOLOGY OF WOMEN (JOURNAL OF WOMAN AND SOCIETY)[Internet]. 2012;2(4 (8)):1-20. Available from: KIMIAEE S.A., KHADEMIAN H., <https://sid.ir/paper/169064/en>
- 22 MOLAEI B, NADRMOHAMMADI M, MOLAVI P, Azarkolah A, Sharei AS, ALIZADEHGORADEL J. The role of spiritual intelligence and life satisfaction in the mental health. IRANIAN JOURNAL OF NURSING RESEARCH[Internet]. 2021;15(6):47-55. Available from: <https://sid.ir/paper/958847/en>

